

SZERBIA

I. AZ ORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Szerb Köztársaság
Államforma	köztársaság
Főváros	Belgrád
Terület	77 474 km ²
Népesség	7 498 000 fő
Nemzetiségi megoszlás	szerb (82,9%), magyar (3,9%), roma (1,4%), horvát (0,9%), szlovák (0,8%), bolgár (0,6%), román (0,5%), egyéb (9,0%)
Vallási megoszlás	ortodox (85%), római katolikus (5,5%), muzulmán (3,2%), protestáns (1,1%), egyéb (5,2%)
Hivatalos nyelv	szerb
Klíma	kontinentális
Államfő	Boris Tadic
Miniszterelnök	Mirko Cvetkovic
Hivatalos pénznem	szerb dinár (RSD)
Jelentősebb városok	Újvidék (Novi Sad), Niš, Kragujevac, Szabadka (Subotica)

Forrás: CIA World Fact Book, Szerb Statisztikai Hivatal

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

Szerbia főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Mrd EUR	29,1	33,9	31,5
GDP változás (reál)	%	7,2	6,1	-3,5
Egy főre jutó GDP	EUR/fő	3 899	4 546	4 304
Infláció (fogyasztói árindex)	%	6,8	10,7	10,1
Munkanélküliségi ráta	%	18,8	14,4	16,9
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	-16,5	-18,2	-17,8
Államadósság (év végi)	GDP %-a	29,4	25,6	31,3
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	-16,6	-18,7	-6,2
Árfolyam (éves átlag)	RSD/EUR	79,24	88,60	95,89

Forrás: Szerb Pénzügyminisztérium, Szerb Statisztikai Hivatal

Az önálló Szerbia 2006-ban jött létre, miután Montenegró népszavazás útján önálló állammá lett és a Szerbia és Montenegrói Államszövetség megszűnt. 2006. június 5-én Szerbia is deklarálta függetlenségét, valamint azt, hogy a korábbi államalakulat jogutódjának tekinti magát. 2008. február 17-én Koszovó tartomány albán vezetése kikiáltotta a tartomány függetlenségét. A tartomány közigazgatásilag jelenleg az ENSZ irányítása alatt áll.

Koszovó függetlenségének 2008. februári egyoldalú kikiáltása, az ezt követő kormányválság, a 2008. májusi előrehozott parlamenti választások, és az elhúzódó kormányalakítás után megalakuló EU-párti új kormánynak szembesülnie kellett a Szerbia gazdaságát is hátrányosan érintő globális gazdasági recesszió hatásaival.

A hagyományos szerb ipar főként a fővárosban, Belgrádban összpontosul, ahol gépgyártás, vegyipar, textilipar és élelmiszeripar jellemző. A legnagyobb iparvárosok Nis és Kragujevac, amely a Zastava gépkocsik gyártásáról híres, a Vajdaság központjában Újvidéken gépgyártás, vegyipar és élelmiszeripar alakult ki. A vajdasági városok pl. Szabadka élelmiszeriparokról nevezetesek. Szerbia mezőgazdaságilag legfontosabb területe a Vajdaság. A bácskai jó minőségű feketeföldön kukoricát, búzát, napraforgót, cukorrépat termesztnek, de a sertés- és szarvasmarha-tenyésztés is jelentős. A Szerémség borairól nevezetes.

Szerbia az elmúlt években igen jelentős lépéseket tett az európai integráció felé. 2008-ban írta alá az Európai Unióval a Stabilizációs és Társulási Megállapodást. A befektetési környezet stabil, a kormányzat ösztönzi a külföldi működő-tőke beáramlását.

Az elkövetkező években évi 1 Mrd eurót fordítanak különféle infrastrukturális projektek finanszírozására, amit a közelmúltban véglegesített, az út- és vasúthálózattal, légi és vízi közlekedéssel kapcsolatos elképzeléseket tartalmazó közlekedésfejlesztési terv irányoz elő. A következő tíz évben nagy projektekkel készül el az ország: befejezik a 10-es korridorral kapcsolatos út- és vasúthálózaton végzendő munkálatokat, valamint a Duna és Száva 13 kikötőjének felújítására előirányzott beruházásokat, ennek köszönhetően növekszik majd a folyami

közlekedés kapacitása, az Európai Unióval kötött korábbi megállapodással összhangban.

Továbbra is gondot jelent a feketegazdaság magas aránya, és a korrupció jelenléte.

Az elmúlt évek átlagosan 6-7%-os GDP növekedése után 2009-ben Szerbia GDP-je 3,5%-kal csökkent. A Szerb Statisztikai Hivatal adatai szerint legnagyobb mértékben az ipari termelés csökkent (-12,1%), ezt követte a feldolgozóipar (-15,8%) és a bányászat (-4,3%). 2009-ben a szerb építőipar kibocsátása 19,9%-kal esett vissza, a kiskereskedelem volumene 11,7%-kal, a nagykereskedelem volumene 4,1%-kal csökkent az előző évhez képest. Az idegenforgalmi és vendéglátó ipari szektor teljesítménye 10,2%-kal esett vissza (a vendégéjszakák száma 7,8%-kal volt kevesebb a 2008 évinél). Egyedül a telekommunikáció területén figyelhető meg nagymértékű, 28,5%-os növekedés.

2010-ben a GDP 1,5%-os növekedésével számolnak. Az infláció 2010-ben várhatóan 9%-os lesz.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb termékek

Szerbia külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009
Külkereskedelmi egyenleg	M EUR	-4981	-6 638	-7 549	-4 782
Export	M EUR	5 109	6 382	7 416	5 978
Import	M EUR	10 090	13 020	14 964	10 760
Szolgáltatások egyenlege	M EUR	-41-	-254	-173	23-
Export	M EUR	1 839	2 304	2 741	2 500
Import	M EUR	1 880	2 558	2 914	2 477

Forrás: Szerb Nemzeti Bank

Szerbia külkereskedelmi hiánya 2009-ben 36%-kal csökkent az előző évihez képest. Az export 20%-kal, az import 28%-kal esett vissza a megelőző évek növekedése után.

2009-ben a szerb export termékek listájának élén továbbra is a vas és az acélöntvények, hengerelt acéltermékek és a gabona termékek, zöldség-gyümölcs továbbá a villamos energia áll. Az ország legnagyobb mértékben kőolajat, földgázt, és kőolajszármazékokat valamint gépjárműveket és alkatrészeket importált. Ezt követi a rangsorban az elektronikai berendezések, és az ipari gépek és berendezések, valamint a gyógyszerek importja.

Szerbia legnagyobb importpartnerei 2009-ben: Németország, Oroszország, Olaszország. Főbb exportpartnerek: BIH, Németország, Montenegró. Szerbia külkereskedelmi forgalmának több mint 50%-át az Európai Unióval bonyolítja le.

Szerbiának 2009-ben külkereskedelmi többlete volt Montenegróval, Bosznia-Hercegovinával, Irakkal és Macedóniával szemben, és jelentős hiánnyal zárt Oroszországgal szemben, az energiahordozók jelentős volumenű importja miatt.

Magyarország Szerbia 10. legnagyobb kereskedelmi partnere, részesedése a szerb külkereskedelmi forgalomból 3,1% volt 2009-ben.

Szerbia exportját segíti, hogy preferenciális elbánásban részesül az Európai Unióban. Szabadkereskedelmi megállapodása van az Orosz Föderációval, Fehéroroszországgal, a CEFTA-val és az EFTA-val. Törökországgal várhatóan 2010. június végéig lép hatályba a megállapodás. Tárgyalások folynak Ukrajnával és Iránnal.

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

Szerbia közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	M EUR	2 133,5	1 798,8	1 342,6
Tőkebefektetés más országba	M EUR	0,668	0,183	0,376

Forrás: A Szerb Nemzeti Bank adatai alapján számítva. A 2007 és 2008 évi adatok USD-ről euróra történő átszámítása éves átlagfolyamon történt.

A Szerb Nemzeti Bank adatai szerint a 2001-2008 között Szerbiába irányuló közvetlen külföldi tőkebefektetések állománya 12,344 Mrd eurót tett ki.

2009-ben a legnagyobb beruházó Szerbiában az Orosz Föderáció volt (419,8 M euró), őt követte Ausztria (234,1 M euró) és Hollandia (172,2 M euró). Magyarország a 13. helyen áll (17,7 M euró).

A 2000-2008-as adatokat tekintve Szerbia legnagyobb befektetői Ausztria, Görögország, Norvégia, Németország, Hollandia és Olaszország. Magyarország 353,4 M euró tőkebefektetésével a 10. helyen állt.

II. MAGYARORSZÁG ÉS SZERBIA BILATERÁLIS KAPCSOLATAI

A magyar-szerb külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	1016,8	672,7	243,9	231,2	772,9	441,6
Élelmiszer, ital, dohány	49,9	32,5	59,5	48,1	-9,6	-15,7
Nyersanyagok	29,1	13,0	13,9	7,7	15,2	5,3
Energiahordozók	281,8	157,2	26,2	84,1	255,6	73,1
Feldolgozott termékek	328,0	267,8	118,5	68,4	209,5	199,4
Gépek, gépi berendezések	328,0	202,3	25,8	22,8	302,2	179,4

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	66,2	94,8	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	65,1	80,9	4,8	20,8
Nyersanyagok	44,8	55,5	1,9	3,3
Energiahordozók	55,8	321,2	23,4	36,4
Feldolgozott termékek	81,7	57,7	39,8	29,6
Gépek, gépi berendezések	61,7	88,4	30,1	9,9

Forrás: KSH

Szerbia Magyarország kereskedelmi partnerei között az exportban a 20., az importban pedig a 31. helyet foglalja el.

A kétoldalú áruforgalom 2006-2008 között összességében 179,4%-kal nőtt, és 2008-ban meghaladta az 1,2 Mrd eurót. 2009-ben a világgazdasági válság hatására a Szerbiába irányuló magyar export értéke 33,7%-kal, az onnan származó importunk 5,3%-kal csökkent.

A legfontosabb magyar exportcikkek: gabona és gabonakészítmény, kőolaj és kőolajtermékek, földgáz, villamos energia, gyógyszer, gumigyártmány, parafa és fatermék, gépek, híradástechnikai berendezések, villamos gépek, közúti járművek. A válság hatására a nyersanyagok exportja csökkent a legjelentősebben, nőtt ugyanakkor többek között az élő állatok, hús és a gyógyszeripari termékek exportja.

Az importban jelentős tételt képviselnek a cukor, cukorkészítmény, fémtartalmú ércek, villamos energia, szerves vegyi termékek, műtrágya, színesfém, gépek, gépi berendezések. Az energiahordozók kivételével minden árucsoport importja csökkent, értékben a legjelentősebben a feldolgozott termékeké.

2009 decemberében megállapodás született a MALÉV és a Szerb Polgári Légügyi Hatóság között, melynek eredményeként 2009. december 14-étől hivatalosan is újraindították a Budapest és Belgrád közötti légiközlekedést, ezzel is megkönnyítve a két ország közötti gazdasági kapcsolatok fejlesztését.

Kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2006-08 (M EUR)

	2006	2007	2008
Szerbia közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	-	-7,8	12,9
Szerbia közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon	-	1,3	10,7
Magyarország tőkebefektetése Szerbiába	-	30,8	39,5
Magyarország tőkebefektetés-állománya Szerbiába	-	434,3	367,8

Forrás: MNB

Szerbiában a legnagyobb magyar cégek közül jelen van az OTP Bank Zrt., OTP Banka Srbija a.d. néven, míg a MOL közel 30 benzinkutat üzemeltet. A Betonút Zrt. a Valjevo Put útépítő vállalatot vásárolta meg 2007-ben, a Masterplast Group Zrt. Szabadkán vásárolt gyáregységet, a Conti Tech Rubber Industrial pedig gumi

szállítószalag gyártó vállalatban vásárolt tulajdoni részesedést. A Fornetti cég beruházása szintén magyar sikertörténet. A nagyobb magyar cégek befektetései mellett Szerbiában becslésünk szerint több mint négyszáz szerb-magyar vegyesvállalat működik.

A Magyarország felé irányuló szerb tőke kivitel még mindig elhanyagolható mértékű, Szerbia továbbra is a privatizációban, a külföldi tőkebeáramlás növelésében érdekelt.